

SVI ŽELE TRŽIŠTE PLINA, ALI RIJETKI ŽELE TRŽIŠNE UVJETE

Izlaganja oba dana 11. plinarskog foruma koji je 22. i 23. ožujka ove godine održan u Zagrebu ukazuju na brojne probleme koji i dalje postoje u plinskom gospodarstvu i plinskoj tehnici.

Na osnovi najvećeg broja predavanja oba dana 11. plinarskog foruma moglo bi se zaključiti da cjelokupno područje plinskog gospodarstva i plinske tehnike u Hrvatskoj i dalje muče brojni problemi kojima se, unatoč tome što na njih posljednjih nekoliko godina stalno ukazuju struka i gotovo svi sudionici na tržištu plina, još ne nazire rješenje.

No, unatoč tome ili možda upravo baš zato, ne smanjuje se zanimanje za prisustvovanje Plinarskom forumu, koji je i ove godine održan u prostorima hotela 'Antunović' u Zagrebu, a okupio je nešto više od 160 sudionika.

Prvi dan Forumu

Na otvorenju Forumu okupljenim su se sudionicima najprije pozdravnim govorima obratili predstavnici Organizatora, tvrtke ENERGETIKA MARKETING te suorganizatora, Gradske plinare Zagreb, Ministarstva gospodarstva, Udruženja obrtnika Grada Zagreba i Plinacra. Uz to, predstavili su se i novi čelnici GPZ - Opskrbe i Međimurje-plina. Isto tako, već u pozdravnom govoru je gosp. Zvonko BABIĆ, potpredsjednik UOGZ-a i tajnik Sekcije plinoinstalatera i plinoservisera, istaknuo jedan od ključnih problema koji muče plinsku struku, a to je da se čak više od 40% plinskih trošila u Hrvatskoj neovlašteno ugrađuje. Pri tome stanje ne bi bilo tako crno da se ti

poražavajući podaci ne ponavljaju svake godine i da nadležna tijela, unatoč brojnim upozorenjima iz struke, ne mogu (ili ne žele) pronaći odgovarajuće rješenje kojim bi se i povećala sigurnost primjene plina i smanjila 'siva ekonomija'. No, Goran FRANČIĆ, dipl. ing, direktor Sektora razvoja Plinacra, je bio optimističniji i najavio dovršetak gradnje magistralnog plinovoda do Splita do kraja 2012. godine i brojne druge razvojne projekte, prije svega interkonekcija, ali i napomenuo da je 'konačna cijena plina glavno pitanje, od čega sve počinje i gdje sve u plinskoj struci završava'.

Teme izlaganja prvog dana Forumu bile su posvećene plinskom gospodarstvu, a od važnijih naglasaka iz prve tematske cjeline valja izdvojiti pojam prihvatljive cijene (eng. affordable price), što bi trebao biti novi ključni pojam u energetici, na što se u svojem predavanju posvećenom daljnjem razvoju hrvatskog plinskog gospodarstva s obzirom na razvoj plinske infrastrukture u zemljama u okruženju osvrnuo prof. dr. sc. Igor DEKANIĆ, dipl. ing. s Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Svakako je bilo zanimljivo i izlaganje Vlatka BILIĆA SUBAŠIĆA, dipl. ing, direktora Sektora razvoja i investicija PSP-a, iz kojeg bi se moglo zaključiti da projekte gradnje novih hrvatskih podzemnih skladišta plina netko sabotira! Naime, kako drugačije objasniti da su na razvoju projekta novog vršnog

Za Plinarski forum je i ove godine pokazano veliko zanimanje





Na početku Foruma predstavili su se novi direktori: GPZ - Opskrbe, Igor PIRIJA, dipl. oec...



... i Međimurje-plina, Nenad HRANILOVIĆ, dipl. oec.



skladišta plina u Grubišnom Polju, zbog stalnog kašnjenja postupaka za to nadležnih tijela izglubljene čak dvije godine! Uz to, stručnjaci Plinacra, Vladimir ĐUROVIĆ, dipl. ing. i Ivana MARKOVIĆ, dipl. ing. osvrnuli su se na daljnji razvoj plinskih sustava u Hrvatskoj i zemljama u okruženju, odnosno na utjecaj interkonekcija na sigurnost opskrbe plinom.

U jednom od izlaganja iz druge tematske cjeline, koja je bila posvećena današnjem stanju i daljnjem razvoju plinskog gospodarstva, je Mario OPAČAK, dipl. oec, direktor hrvatskog predstavništva Vaillanta, iznio stav suprotan većini drugih predavača i napomenuo da bi sa stanjem u plinskoj struci svi trebali biti zadovoljni, barem usporedivši ga stanjem od prije pet godina. No, istodobno je naglasio da imidž plina kao prihvatljivog energenta otežavaju stalne najave poskupljenja, a i to da na još neplinificiranim područjima nema kritične mase potrošača plina. Pri tome je očito da te 'kritične mase' još dugo neće ni biti jer, kao što je istaknula Mag. Evelyn PANIS, direktorica EVN Croatia plina, potrošačima koji su već prije nekoliko mjeseci priključeni na novoizgrađenu distribucijsku mrežu u Zadru još se ne može pustiti plin jer tvrtki još nisu odobrene tražene tarife!

Druga tematska cjelina obuhvatila je još nekoliko zanimljivih predavanja. Tako je Aida BUČO SMAJIĆ, dipl. ing. iz predstavništva Njemačke



Kao što je to uobičajeno, bilo je tu mnogo uglednih predavača...



stručne udruge za plin i vodu (DVGW) iz Sarajeva prikazala harmonizaciju tehničke regulative u području plina u Jugoistočnoj Europi, dok se Veselko BRKIĆ, dipl. ing. iz Međimurje-plina osvrnuo na neusklađenosti i nejasnoće propisa u plinskom gospodarstvu, a gosp. Mituša KAPUROVIĆ na analizu intervencija u mreži GPZ-a. Konačno, predavanje Igora ŠADURE, dipl. ing. iz GPZ Opskrbe o postupku ugovaranja nabave plina poslužilo je kao uvod u treću tematsku cjelinu, odnosno okrugli stol pod naslovom 'Kako unaprijediti tržište plina i ostvariti liberalizirano tržište'.



*... dok su
u pauzi
razmjenjivana
iskustva i
mišljenja...*

Drugi dan Foruma

Teme drugoga dana Foruma odnosile su se na plinsku tehniku, odnosno na problematiku izvođenja plinskih instalacija i dimnjačarstva te na nova rješenja u tim područjima. Prva tematska cjelina bila je posvećena baš plinskoj tehnici i dimnjačarstvu i započela je izlaganjem o problemima koji se (i dalje) pojavljuju pri plinifikaciji Zadra, o čemu je govorio Goran JURILJ, dipl. ing. iz EVN Croatia plina. Isto tako, treba istaknuti i zanimljiva izlaganja o sanacijama plinskih i dimovodnih instalacija u starim zgradama, na što se osvrnuo Nenad KUZMAN, dipl. ing. iz Plinoservisa Kuzman te o tome kako je dimnjačarstvo riješeno u susjednoj Sloveniji, što je posebno prikazao Mag. Mihael GRUDEN iz slovenske dimnjačarske tvrtke Energetski servis E.S. Uz to, o primjeni zakona i strukovnih propisa na distribucijskom području GPZ-a govorio je Dubravko DUVANČIĆ,



Dakako, nova tehnička rješenja prikazali su predstavnici vodećih proizvođača opreme...



... a nekima od tih tvrtki kao što su Dräger Safety, Robert Bosch, Vaillant i Viessmann, koje su se uključile u donatorsku akciju za opremanje praktikuma Industrijsko-obrtničke škole Šibenik, uručene su zahvalnice. Bravo!



I ove je godine dodijeljeno priznanje za internetske stranice distributera plina, a dobitnik je bilo Prvo plinarsko društvo...



Kao i svake godine, i ovaj su put kolege iz susjedne Bosne i Hercegovine bili brojni, a nakon Foruma je od njih pristigla čestitka:



Poštovani!

Ovim putem vam, u ime učesnika Foruma iz Sarajeva, želim čestitati na uspješno održanom 11. Plinarskom forumu. Veoma kompetentni autori su u dva radna dana Foruma ukazali na aktualne probleme i pravce djelovanja kako bi se na najbolji mogući način odgovorilo na sadašnje i buduće izazove. Kada je u pitanju region, još jedanput je potvrđena neophodnost povezivanja gasovodnih sistema, kao i dalji razvoj gasne infrastrukture. Hrvatska je ostvarila veoma dobru razvijenost i međusobnu interkonekciju sa susjednim zemljama, međutim, potrebno je da svaka zemlja u regionu pojedinačno radi na proširenju gasnih sistema i njihovom povezivanju kako bi se stvorila jedinstvena gasna mreža i tržište gasa u regionu. Potrebno je raditi na proširenju raspoloživih kapaciteta u okviru postojećih gasnih sistema zemalja regiona, posebno skladišta prirodnog gasa.

Neekonomске cijene energije predstavljaju kočnicu svakom progresu u ovoj oblasti. Stalne najave drastičnih poskupljenja gasa predstavljaju dodatni pritisak na distributere da domaćinstvima naplate potrošnju tog energenta.

Sigurnost primjene gasa svakako treba postaviti na prvo mjesto. Potrebno je uvijek i svuda pridržavati se odredbi postojećih zakona i propisa. Jedino je stalnim poštivanjem zakona i propisa, te primjenom istih u svakodnevnom radu svih subjekata koji se bave gasom i gasnim instalacijama, moguće izbjeći nesreće koje se često događaju. U prezentaciji predstavnice ureda DVGW-a iz Sarajeva smo čuli razloge za preuzimanje tehničke regulative DVGW-a. To je regulativa zasnovana na praksi, ona predstavlja dopunu standarda, a da ne govorimo o velikoj zastupljenosti opreme iz Njemačke. Ona nam omogućava jednostavniji pristup projektovanju, gradnji, pogonu, ispitivanju i održavanju sistema za snabdijevanje gasom, ali i vrlo jasno definiše uslove za ispitivanje i certificiranje osoba, preduzeća i proizvoda. Također je jasno da se svi moramo educirati i to ne jednokratno, već kontinuirano. Akcenat se stavlja na stalno stručno usavršavanje svih pojedinaca (distributera, projektanata, servisera, izvođača radova, dimnjačara...) putem seminara, kurseva, workshopova, razmjene iskustava i sl. U Sarajevu je 2006. g. otvoren Kompetentni i edukacioni centar za gasnu tehniku u kojem su, pored certificiranih bh trenera, zastupljeni i eminentni stručnjaci DVGW-a i GWI-a.

Zaključak donesen na Forumu da kupci ne mogu sami u trgovini odabrati i platiti uređaj, već to za njih mogu učiniti jedino ovlaštene i stručne osobe ili ovlaštene institucije koje oni odaberu i koje će potom taj uređaj ugraditi je, prvenstveno za sigurnost građana, a onda i za sigurnost prodaje, jedino ispravno rješenje.

Naravno, vama kao organizatorima neće nedostajati tema i za sljedeću godinu, te se iskreno nadamo ponovnom viđenju s nekim novim zaključcima i nekim novim odgovorima, ali i konkretnoj realizaciji predloženih zaključaka ovog Foruma. Vaš rad je prepoznat i cijenjen od svih učesnika, te vam također želimo puno uspjeha u daljem radu.

dipl. ing, dok je Ivan STRELAR, dipl. ing. ukazao na važnost mjerenja dimnih plinova, a gosp. Nenad ZRINSKI iz Dimnjačarskog obrta Ferenc na tlačnu probu dimovodne instalacije kao bitan uvjet sigurnog pogona plinskog trošila.

Druga tematska cjelina drugoga dana bila je posvećena inovacijama i novim tehnologijama u plinskoj tehnici i dimnjačarstvu, pri čemu su svoja rješenja predstavili vodeći proizvođači plinske i dimovodne opreme: Robert Bosch, Schiedel, Vaillant, Viessmann i Weishaupt. Isto tako, Zorislav OBUČIĆ, ing. iz Sarajevogasa je prikazao kako puštati u pogon unutarnje plinske instalacije u skladu s tehničkim pravilom DVGW G-600, a Mirjana ŠKUGOR, dipl. ing. iz Industrijsko-obrtničke škole Šibenik kako riješiti problem izvođenja praktične nastave za buduće plinoinstalatere u Dalmaciji. Nadovezujući se na to izlaganje, tvrtkama Dräger Safety, Robert Bosch, Vaillant i Viessmann dodijeljena su i priznanja za sudjelovanje u donatorskoj akciji za opremanje novog praktikuma za instalatere u sklopu te škole.

Drugi dan Foruma završio je okruglim stolom pod naslovom 'Tko može ugrađivati plinska trošila'. ■

HVALA!

Kao što je uobičajeno nakon svakog stručnog skupa, valja zahvaliti svima koji su poduprli njegovu organizaciju. Na 11. plinarskom forumu su to bili:

Poseban suorganizator:

Gradska plinara Zagreb d.o.o., Zagreb

Suorganizatori:

- Ministarstvo gospodarstva, Zagreb
- Udruženje obrtnika Grada Zagreba, Zagreb
- Plinacro d.o.o., Zagreb
- Podzemno skladište plina d.o.o., Zagreb

Tvrtke koje su se predstavile na izložbenim prostorima, stručnim izlaganjima i stranicama Zbornika radova:

- Ariston Thermo SpA, predstavništvo u Hrvatskoj, Zagreb
- Dimnjak Zagreb d.o.o., Zagreb
- Dräger Safety d.o.o., Zagreb
- IKOM d.d., Zagreb
- Leier-Leitl d.o.o., Turčin
- PGM d.o.o., Poznanovec
- Prvo Plinarsko Društvo d.o.o., Vukovar
- Robert Bosch d.o.o., Zagreb
- Schiedel d.o.o., Golubovec
- STOPAQ Adriatic d.o.o., Zagreb
- Termoplin d.d., Varaždin
- Vaillant GmbH, predstavništvo u Hrvatskoj, Zagreb
- Viessmann Hrvatska d.o.o., Zagreb
- Weishaupt-Zagreb d.o.o., Zagreb.

**OKRUGLI STOL:
'KAKO UNAPRIJEDITI TRŽIŠE PLINA I OSTVARITI LIBERALIZIRANO TRŽIŠTE'**

Okrugli stol pod naslovom 'Kako unaprijediti tržište plina i ostvariti liberalizirano tržište' održan je kao posljednja tematska cjelina prvoga dana Foruma i na njemu je istaknuto više problema koji muče hrvatske opskrbljivače i distributere plina, ali i sve druge sudionike hrvatskog energetskeg tržišta. Pri tome su raspravljane najavljenije izmjene Zakona o tržištu plina i drugih zakona i podzakonskih propisa iz plinskog gospodarstva (mrežnih pravila, metodologija i sl), ali i zahtjevi industrijskih potrošača plina za smanjivanje distribucijskih marži.

Na Okruglom stolu okupili su se predstavnici:

a) nadležnih državnih tijela i ustanova:

- Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva: Boris MAKŠIJAN, dipl. ing.
- Hrvatske energetske regulatorne agencije: dr. sc. Nikola VIŠTICA, dipl. ing.
- Hrvatskog operatora tržišta: Leo PRELEC, dipl. ing.

b) nekoliko vodećih opskrbljivača i distributera plina, ali i toplinske energije:

- EVN Croatia plina: Mag. Evelyn PANIS
- Elektrometala: Marko RAJČEVIĆ, dipl. ing.
- GPZ - Opskrbe: Igor ŠADURA, dipl. ing.
- Grijanja Varaždin: Tomislav BENČIĆ, dipl. ing.
- Montcogim-plinare: Mario MIHOVIĆ, dipl. ing.
- Prvog plinarskog društva: Pavao VUJNOVAC, dipl. oec.

Okrugli stol je započeo uvodnim izlaganjima predstavnika HERA-e i HROTE-a, pri čemu su ukratko prikazana iskustva u otvaranju tržišta plina i predstavljen novi Pravilnik o naknadi za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta (NN 137/2011, 12/2012 i 15/2012).

Nakon toga, prva je riječ dobila Mag. Panis koja je naglasila:

'Najveći problem s kojim se EVN Croatia plin suočava je u tome što želi da investicijski troškovi budu pokriveni tarifom. Pri tome je poteškoća to što je regulatorno razdoblje postavljeno na godinu dana, a u tih godinu dana nije moguće pokriti investicijske troškove. Stoga se predlaže da se to razdoblje produlji za pet ili 10 godina, osobito za slučaj novih investicija. U suprotnom, ako iz tarifa neće biti moguće pokriti investicijske troškove, sa sigurnošću se može reći da će se u budućnosti smanjiti zanimanje za investicije, a to nipošto nije u interesu hrvatske energetike.'



Okrugli stol o tržištu plina okupio je predstavnike nadležnih državnih tijela, distributera i opskrbljivača plinom

EVN Croatia plin će najviše investirati u narednih pet godina i to se želi vratiti u preostalom vremenu koncesijskog roka. Prije potpisivanja koncesijskih ugovora procijenjeno je da će se u područje profitabilnosti ući u zadnjih 15 godina, odnosno u drugoj polovici koncesijskog roka, dok će uz postojeće tarife to biti moguće tek u zadnjih pet godina koncesijskog roka.'



Mag. Evelyn PANIS

'Ako iz tarifa neće biti moguće pokriti investicijske troškove, sa sigurnošću se može reći da će se u budućnosti smanjiti zanimanje za investicije, a to nipošto nije u interesu hrvatske energetike.'

Nastavio je gosp. Rajčević koji je naglasio:

'Bespredmetno je uopće raspravljati o bilo čemu u vezi s plinom jer Hrvatska jednostavno nema nikakvu strategiju energetike, a činjenica da 'vladajućí' smatraju da je cijena plina 'socijalna kategorija' dovoljno govori o svemu. To je nedopustivo jer ni distributeri ni opskrbljivači plinom nisu ti koji bi trebali voditi socijalnu politiku.'

Marko RAJČEVIĆ, dipl. ing.

'Ni distributeri ni opskrbljivači plinom nisu ti koji bi trebali voditi socijalnu politiku.'





Mario MIHOVIĆ, dipl. ing.
'Postoji opravdana bojazan da će razvoj distribucijskih mreža na područjima gdje one još nisu izgrađene biti značajno usporen.'

Na probleme distributera koji još grade i razvijaju plinsku mrežu osvrnuo se i gosp. Mihovilić:

'Montcogim-plinara još gradi svoj plinski sustav i trebat će još dosta vremena da ga do kraja razvije. Koncesije koje ima dobila je na međunarodnim javnim natječajima i u svakom koncesijskom ugovoru je distribucijska marža bila zagarantirana na 30 godina. Svaka feasibility-studija se radila na osnovi te marže i očekivane potrošnje. Te marže su danas promijenjene odlukom nadležnog ministarstva, a prijedlozi novih tarifnih stavki se kose s potpisanim koncesijskim ugovorima i one će bitno utjecati na daljnji razvoj distribucijskog sustava. To je problem koji muči sve 'mlade' distributere, one na području Istre, Dalmacije i Gorskog kotara. U skladu s time, postoji opravdana bojazan da će razvoj distribucijskih mreža na područjima gdje one još nisu izgrađene biti značajno usporen.'

Gledište distributera toplinske energije (a ujedno i varaždinskog Termoplina kao vodećeg distributera i opskrbljivača plinom u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj) u vezi s cijenama plina prikazao je gosp. Benčić:

'Djelomično otvoreno tržište' plina ('djelomično' je jednim dijelom, za kućanstva, dok je drugim dijelom, za poduzetnike, 'otvoreno') je distributere toplinske energije dovelo u položaj da jedva preživljavaju! Doduše, Vlada je imala mogućnosti utjecati na cijenu plina za proizvodnju toplinske energije, a to je prilično kasno i učinila, tek u kolovozu 2011. i ta povlaštena cijena vrijedi do kraja travnja 2012. godine. No, pitanje je što će se nakon toga dogoditi. Isto tako, toplinska energija iz toplinarskih sustava na plin ni s takvim cijenama nije konkurentna plinskom etažnom grijanju.'



Tomislav BENČIĆ, dipl. ing.
'Djelomično otvoreno tržište' plina je distributere toplinske energije dovelo u položaj da jedva preživljavaju!'

Na cijene plina i liberalizaciju tržišta osvrnuo se i gosp. Šadura:

'Misli li itko misli da otvaranje i liberalizacija znače jeftiniji plin za krajnje kupce? Ako je to cilj, onda se definitivno u isto vrijeme ne mogu imati i liberalizacija i 'socijalne cijene.'

Uz masu problema, tu su još i loša organiziranost distributera i opskrbljivača, hiperprodukcija propisa i pravilnika te njihovo neprimjenjivanje. Isto tako, kako opskrbljivači mogu planirati količine plina na nivou jedne plinske godine, ako se ne znaju potrebe potrošača, dok su zakoni i propisi takvi da bilo tko u bilo kojem trenutku bez ikakve konzekvence može promijeniti opskrbljivača?'



Igor ŠADURA, dipl. ing.
'Misli li itko misli da otvaranje i liberalizacija znače jeftiniji plin za krajnje kupce? Ako je to cilj, onda se definitivno u isto vrijeme ne mogu imati i liberalizacija i 'socijalne cijene.'

Probleme hrvatskih distributera i opskrbljivača plina još je jednom istaknuo gosp. Vujnovac:

'Posljednjih godina se distributere sve više 'stišće u čošak' i oni imaju sve manje sredstava koja mogu upotrijebiti za modernizaciju plinskog sustava i čak 90% hrvatskih distributera je iscrpilo sve mogućnosti za investicije u razvoj. To najbolje pokazuje primjer iz Ivanić Grada, gdje je u određenim ulicama zbog nedostatnih sredstava za rekonstrukciju došlo do curenja pa je isporuka plina morala biti prekinuta. S druge strane, distributeri moraju investirati u modernizaciju sustava da bi se proces otvaranja tržišta uopće mogao nastaviti. To znači da moraju ulagati u softver, daljinsko očitavanje, modernizaciju mjernog sustava, upravljanje itd. Ako u tarifama ne bude mjesta za to, liberalizacija tržišta neće biti moguća.'

Kada se govori o otvaranju tržišta, treba reći da je odluka o ograničavanju cijene plina za povlaštene potrošače na 2,13 HRK/m³ cijelu priču vratila

unatrag. Ne može se u isto vrijeme imati i liberalizirano tržište i voditi socijalnu politiku i uvoditi regulaciju tržišta!

Treba naglasiti da se u biznisu s plinom stvari ne odvijaju u 15 dana, već se sve pregovara i dogovara mjesecima pa i godinama unaprijed. Svi potpisani ugovori nose određenu odgovornost i određeni rizik, a cijene iz tih ugovora se jednostavnom odlukom Vlade onda odjednom proglašavaju ništavnima čime se opskrbljivačima nanosi neprocjenjiva šteta. Sve odluke i svi dokumenti moraju biti na dugi rok jer je mogućnost planiranja u plinskom biznisu osnova uspješnog poslovanja.

U vezi s primjedbama industrijskih potrošača da je cijena plina previsoka i da bi trebalo smanjiti distribucijske marže, mora se zapitati je li onda cilj uništiti distributere da bi se industrija razvila? No, industrija onda neće moći dobiti plin jer sustav više nitko neće moći graditi, modernizirati i održavati.'

U vezi sa stalnim spominjanjem 'socijalnih cijena' gosp. Makšijan je napomenuo:

'Već deset godina postoji nešto što se zove reforma energetskog sektora, a kada je riječ o 'socijalnim cijenama', treba reći da su one uklonjene iz regulative pa danas kućanstva plaćaju punu cijenu plina.'

Problematike liberalizacije plinskog tržišta potom se dotaknuo i gosp. Prelec:

'Od kada je krenulo otvaranje tržišta plina upozorava se na raskorak između onoga što je u zakonima i onoga što je u stvarnosti. Na žalost, hrvatski je princip da se problem ne rješava sve dok ne dođe 'na stol'. Tako se o regulativi nije ozbiljno počelo pričati sve dok je nije trebalo početi primjenjivati u praksi.'

Isto tako, treba reći da su svi htjeli tržište, ali da su rijetki htjeli tržišne uvjete.'

Na zakone i propise u plinskom gospodarstvu osvrnuo se dr. Vištica:

'Što se tiče propisa, jasno je da se nešto treba mijenjati. Činjenica je da ne postoji nijedna europska država koja je iz prve postavila maksimalno dobar zakonodavni okvir tržišta plina. U buduću će se propisi donositi (za što će biti zadužena HERA) i primjenjivati prema tri načela: jednostavnosti, što znači da će svima morati biti jasno kako nešto provesti, provedbe, što znači da onaj koji je dobio nekakvu obvezu, tu obvezu morati provesti, te nadzora, za što je HERA već spremna.'

Sami propisi se mogu podijeliti u dvije grupe: 'network code' (pravila po kojima rade operatori sustavi i koja omogućavaju nadgradnju te moraju biti tehnički savršena i provediva) i 'market rules' (pravila po kojima rade trgovci, odnosno opskrbljivači).

Kada je pak riječ o tarifama, mora se uzeti u obzir da je zakonodavni okvir u dijelu koji se odnosi na



Pavao VUJNOVAC, dipl. oec.

'U vezi s primjedbama industrijskih potrošača da je cijena plina previsoka i da bi trebalo smanjiti distribucijske marže, mora se zapitati je li onda cilj uništiti distributere da bi se industrija razvila? No, industrija onda neće moći dobiti plin jer sustav više nitko neće moći graditi, modernizirati i održavati.'



Leo PRELEC, dipl. ing.

'Od kada je krenulo otvaranje tržišta plina upozorava se na raskorak između onoga što je u zakonima i onoga što je u stvarnosti. Na žalost, hrvatski je princip da se problem ne rješava sve dok ne dođe 'na stol!'



dr. sc. Nikola VIŠTICA, dipl. ing.

'HERA će uskoro dobiti 'vrući krumpir' novih tarifa, za koji se očekuje da će uvažiti zahtjeve distributera i opskrbljivača, ali i regulatora.'

tarife poznat od 2007. godine. Tada se smatralo da će se njegovim provođenjem uočiti nedostaci i da će se zatim nešto mijenjati. Ipak, do sada se još ništa nije promijenilo i tarife su ostale iste. No, HERA će uskoro dobiti 'vrući krumpir' novih tarifa, za koji se očekuje da će uvažiti zahtjeve distributera i opskrbljivača, ali i regulatora.'

I na kraju, u Okrugli stol se iz publike uključio i Velimir GOJNIĆ, dipl. ing. iz tvrtke Wienerberger Ilovac iz Karlovca, ujedno predstavnik velikih industrijskih potrošača plina koji je napomenuo:

'Plin je proizvod kao i svaki drugi i ako ima kupaca, prodat će se, a ako nema, neće. U Hrvatskoj ima 36 - 37 distributera plina i 44 - 45 opskrbljivača, a formule za izračun cijena plina za industriju su nejasne.'

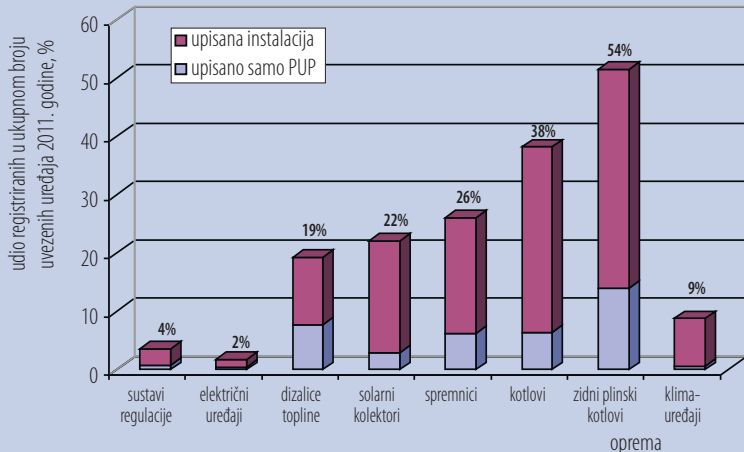
Uz to, osnovni problem u Hrvatskoj je što ne postoji nikakva energetska politika, a tu su i apsolutno nerealne cijene plina.'

**OKRUGLI STOL:
'TKO MOŽE UGRAĐIVATI PLINSKA TROŠILA'**



Na okruglom stolu o ugradnji plinskih trošila još je jednom iznesena inicijativa za promjene u načinu njihove prodaje

Iako na Okruglom stolu nisu osobno sudjelovali predstavnici Vaillant, tvrtka je prikazala zanimljiv dijagram koji govori sve (naime, kad se radi o zidnim plinskim uređajima, registriranih je uređaja u odnosu na ukupan broj uvezenih svega 54%!)



- Međimurje-plina: Veselko BRKIĆ, dipl. ing.
- Montcogim-plinare: Mario MIHOVILIĆ, dipl. ing.

Na početku, samu inicijativu je još jednom ukratko prikazao gosp. Babić:

'Inicijativa za cilj ima samo jedno: da se iz poslova s plinskom opremom isključe svi oni koji se time nelegalno bave. Naime, plinska trošila se u Hrvatskoj mogu prodavati bilo gdje i bilo kako, a nakon što ih građani tako slobodno mogu kupiti i odnijeti kući, postoji čak 50% šansi da ih ugradi neovlaštena osoba. Time se ujedno isključuje cijeli za to uspostavljeni stručni lanac.

Činjenica je da je to posao za nadležne inspekcije, ali inspektora s jedne strane nema dovoljno, a s druge strane oni na lice mjesta u pravilu dolaze tek kada je trošilo već postavljeno ili u najboljem slučaju (što je vrlo vrlo rijetko) u tijeku montaže. Zbog toga nije rješenje u inspekcijama jer problem montaže koju izvodi neovlaštena osoba započinje na blagajni gdje kupac plaća i preuzima plinsko trošilo.

U zapadnoeuropskim zemljama je to riješeno tako da plinska trošila u maloprodaju mogu stavljati samo tvrtke koje imaju ovlaštenja za njihovu prodaju, ugradnju i puštanje u pogon.



gosp. Zvonko BABIĆ

'Inicijativa ide na ruku svim članovima 'plinskog lanca' koji pošteno i stručno rade: i proizvođačima i uvoznicima i prodavačima plinske opreme i plinoinstalaterima i plinoserviserima i dimnjačarima i distributerima plina, a na kraju i državi koja ostvaruje svoju korist naplaćenim porezima i sigurnošću primjene plina.'

Time se ujedno ne zabranjuje kupcu da može kupiti kakvo trošilo želi i gdje želi, već samo da mu se onemogući da takvo trošilo poslije ugrade neovlaštene osobe. Inicijativa stoga ide na ruku svim članovima 'plinskog lanca' koji pošteno i stručno rade: i proizvođačima i uvoznicima i prodavačima plinske opreme i plinoinstalaterima i plinoserviserima

i dimnjačarima i distributerima plina, a na kraju i državi koja ostvaruje svoju korist naplaćenim porezima i sigurnošću primjene plina.'

Nadovezao se gosp. Bukša:

'Ministarstvo unutarnjih poslova tu inicijativu podržava, ali najprije svoj dio posla moraju odraditi ministarstva koja su nadležna za područje trgovine. U svakom slučaju, MUP smatra da takva inicijativa doprinosi sigurnosti.'

Kako je prodaja plinskih trošila uređena u Njemačkoj prikazao je gosp. Juriša:

'U Njemačkoj se konkretno radi o sporazumu, prema kojem veletrgovci robu kao što su plinska trošila ne prodaju krajnjim korisnicima, već samo ovlaštenim instalaterima (tvrtkama ili obrtnicima). Pri tome krajnji korisnik, naravno, može doći u trgovinu, vidjeti, pregledati i odabrati trošilo, ali ga ne može kupiti i odnijeti kući, već to za njega može učiniti samo ovlaštenu instalater koji ga poslije ugrađuje i time preuzima odgovornost.'

U svakom slučaju, Bosch podržava inicijativu.'

Kako se plinske instalacije izvode u Međimurju i kako bi inicijativa mogla doprinijeti poboljšanju stanja 'na terenu' prikazao je gosp. Brkić:

'Međimurje-plin pozdravlja inicijativu jer svi imaju problema sa 'slobodnom' prodajom plinskih trošila. Ipak, na području Međimurja je već dugo uvriježeno da ovlaštenu plinoserviseri, odnosno plinoinstalateri prijavljuju svako novougrađeno trošilo. Znači, ne može se dogoditi da se u instalaciju pusti plin bez valjane prijave o ugrađenom trošilu.'

Naravno, postoje slučajevi da korisnik ugradi neodgovarajuće trošilo (koje nije za takve prostore, koje se ne može spojiti na postojeći dimnjak i sl), ali se tada neće pustiti plin u instalaciju, sve dok se instalacija ne uskladi s propisima. Kada se pak radi o poslovnim objektima, za njih se zahtijeva projekt plinskih instalacija.'

Slično je izjavio i gosp. Mihovilić:

'Od prvih dana poslovanja Montcogim-plinara radi tako da se od plinoinstalatera traži da javi koji će serviser pustiti trošilo u pogon, a zapisnik o puštanju u pogon je dio izvješća o ispitivanju plinskih instalacija.'

Kod potrošača na 'novim' područjima nema nikakvih problema i svi imaju svu potrebnu dokumentaciju pa pri do sada provedenim zamjenama plinomjera (i pratećim ispitivanjima instalacija) nije uočen nijedan ilegalno ugrađeni aparat. No, stanje na 'starij' distribucijskim područjima, u Stupniku i Sv. Nedjelji, je ponešto drugačije i ponekad se pri periodičkim pregledima može naići na instalacije i aparate koji nisu bili predviđeni prvobitnim projektom (naime, Montcogim-plinara je od prvog dana zahtijevala projekte plinskih instalacija). Pri tome je



Tomislav BUKŠA, dipl. ing.

'U svakom slučaju, MUP smatra da takva inicijativa doprinosi sigurnosti.'



Dino JURIŠA, dipl. ing.

'U Njemačkoj se konkretno radi o sporazumu, prema kojem veletrgovci robu kao što su plinska trošila ne prodaju krajnjim korisnicima, već samo ovlaštenim instalaterima.'



Veselko BRKIĆ, dipl. ing.

'Na području Međimurja je već dugo uvriježeno da ovlaštenu plinoserviseri, odnosno plinoinstalateri prijavljuju svako novougrađeno trošilo. Znači, ne može se dogoditi da se u instalaciju pusti plin bez valjane prijave o ugrađenom trošilu.'



Dubravko DUVANČIĆ, dipl. ing.

'Osnovni razlog trovanja ugljičnim monoksidom su trošila koja nisu održavana, koja su nestručno održavana i koja su ugradile za to neovlaštene i nestručne osobe.'

najčešći problem tzv. fasadnih aparata čiji se izvodi izvode na sve moguće načine, što je pokazatelj da su radove izvodile nestručne i neovlaštene osobe.'

Konačno, na inicijativu se osvrnuo i predstavnik najvećeg hrvatskog distributera plina, gosp. Duvančić:

'Gradska plinara Zagreb podržava inicijativu jer je iskustvo pokazalo da su osnovni razlog trovanja ugljičnim monoksidom trošila koja nisu održavana, koja su nestručno održavana i koja su ugradile za to neovlaštene i nestručne osobe. Stoga se mora uvesti reda, već i u samu prodaju takvih uređaja.'

ZAKLJUČCI 11. PLINARSKOG FORUMA

Već niz godina, otkako se održavaju Plinarski forumi, može se primijetiti da većina problema u hrvatskom plinskom gospodarstvu, ali i energetici općenito proizlazi iz toga što zapravo ne postoji suvisla strategija, odnosno plan daljnjeg razvoja i plinskog gospodarstva i cijele energetike.

U skladu s time, najprije je nužno da nadležna državna tijela i ustanove (Vlada, Ministarstvo gospodarstva, Hrvatska energetska regulatorna agencija, Hrvatski operator tržišta energije) uspostave takav okvir zakona i podzakonskih propisa, odnosno sustav koji će biti jasan, nedvosmislen, potpun, razvidan i jednostavan za provođenje i primjenu, ali i obvezujući za sve sudionike na tržištu, bez obzira na njihovu veličinu, značaj i ulogu, koristeći pri tome iskustva nekih europskih zemalja koje su uspješno provele postupak liberalizacije tržišta plina. Sve su to preduvjeti koji treba ostvariti kako se u budućnosti ne bi smanjilo zanimanje za ulaganja u daljnju gradnju i razvoj plinske mreže te cjelokupnog plinskog sustava, što nipošto nije u interesu hrvatske energetike.

Isto tako, nužno je poboljšati suradnju i uspostaviti zajednički nastup distributera i opskrbljivača plinom i svih drugih predstavnika struke prema za to nadležnim tijelima kako bi se već u fazi razrade i pripreme odgovarajućih zakona i propisa, odnosno njihovih izmjena i dopuna ukazalo gdje su i koji su najveći problemi te kako ih učinkovito riješiti.

Kada se pak radi o plinskoj tehnici i dimnjačarstvu, suradnja svih sudionika 'plinskog lanca': distributera plina, projektanata, plinoservisera, plinoinstalatera i dimnjačara i dalje je osnovni preduvjet sigurne primjene plina i stvaranja povjerenja korisnika, i postojećih i onih budućih, na još neplinificiranim područjima.

Pri tome je nužno provesti određene promjene u hrvatskom dimnjačarstvu kako bi ono

konačno dobilo ulogu koju treba imati, pri čemu bi pri organizaciji dimnjačarske službe bilo vrlo korisno koristiti inozemna iskustva, a posebice iz susjedne Slovenije.

Konačno, valja reći da već više od 10 godina Udruženje obrtnika Grada Zagreba, uz podršku svih važnijih sudionika 'plinskog lanca', stručnih udruga, distributera i opskrbljivača plinom, upozorava na nedopustivi način prodaje i ugradnje plinskih trošila, što za posljedicu s jedne strane ima bujanje 'sive ekonomije', a s druge sve veći broj nesretnih slučajeva povezanih s primjenom plina. U skladu s time je od nadležnih ministarstava i drugih državnih tijela zatraženo ustrojavanje odgovarajućeg sigurnosnog sustava za prodaju i ugradnju plinskih trošila, u skladu s praksom u zemljama Europske unije, a osobito u Njemačkoj. Takav sustav i dalje podrazumijeva načela tržišne utakmice, samo što kupac plinskog trošila nakon odabira i plaćanja trošila u trgovini više ne bi bio u mogućnosti istoga trenutka preuzeti to trošilo, već bi to umjesto njega trebala učiniti ovlaštena stručna osoba (plinoinstalater, odnosno plinoserviser) za tu vrstu trošila, odnosno za to ovlaštena stručna organizacija, koje će kupac prema svojoj volji slobodno odabrati, a ta će ovlaštena stručna osoba, odnosno organizacija potom to trošilo i ugraditi.

U skladu s time su UOGZ i suorganizatori dosadašnjih Plinarskih foruma te Savjet Plinarskog foruma poduzeli sve što je u njihovoj moći da se konačno promijeni dosadašnji način prodaje plinskih trošila i stoga očekuju da će spomenuta inicijativa biti uobličena u odgovarajuće zakone i propise te da će se time konačno ostvariti siguran rad plinskih trošila i sigurnost korisnika plina.

Savjet 11. plinarskog foruma

Pitanja i odgovori

Pitanja i odgovori s ovogodišnjeg, a i svih dosadašnjih Plinarskih foruma mogu se pronaći na stranici:

www.em.com.hr/plinarski_forum/pitanja.